

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 8 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 8 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47

Corespondențele sunt a se adresa la:
Redacția „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garamond — și timbru de 30 cr. pentru
șe-eare publicare.

Prenumerări nouă

la

„Telegraful Român”

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerație se trimit mai cu înlesnire pelângă asignații postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceta.

Se atrage atenția on. domni abonați, al căror abonament se sfărșescă cu ultima Decembrie 1883, așa încât din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie expedita silită a sista, sau a întârdia cu expedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în expediție se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 11 Ianuarie, 1884.

Valoarea unei națiuni în veacul nostru se măsoară după gradul de cultură ce-l are. O națiune fără cultură, mai de vreme sau mai târziu trebuie să apună. Acest adevăr, această convingere, o vedem afirmându-se la toate naționalitățile ce compun statul nostru poliglot — dela națiunea domitoare până la cel mai neînsemnat fragment de popor.

Cultura însă, dacă vom, ca printrânsa să ne păstrăm nealterat caracterul național, nu poate fi decât națională. Naționalitatea este astăzi un atribut esențial al culturei. O cultură pe alte baze este imposibilă.

Națiunea maghiară, care astăzi se află la cîrma statului, ne dă cele mai eclatante dovezi despre acest adevăr. Ea a pășit pe calea progresului cu un entuziasm, care este propriu temperamentului celui viu ce o caracterizează — însă din nenorocire ea în zelul seu escentric de progres, a trecut de la marginile unei desvoltări firesc și treptate. Maghiarii de astăzi nu se mai mulțemesc cu progresul naționalei lor genetice, ei pretind ca celelalte naționalități din stat să se desbrace de individualitatea lor, să-și lăpade limba și să se conformeze intru toate caracterul național maghiar. Cu alte cuvinte: Pe terenul

culturei ca și pe terenul politic, deviza e: maghiarismul și maghiarisarea.

Mult a trebuit să suferă naționalitățile din Ungaria de dragul acestei idei de predilecție a maghiarilor. Maghiarisarea este punctul de mâncare, directiva în toate manifestațiunile vieții publice, și acest curent periculos străbate astăzi toate straturile sociale, chiar și cercurile normative.

În asemenea stare a lucrurilor nimic mai natural decât necurmatele atacuri din partea maghiarilor asupra condițiunilor noastre de viață și cultură națională, atacuri sistematice, cari în loc de a înceta se înmulțesc și devin tot mai grele și mai invinsu-nate. Presa maghiară-jidăna, care se află în serviciul acestei idei, nu se mai mulțemesc cu amenințări, cu suspicioane și invinuiri, — ea ne atacă astăzi cu toată seriositatea pe față basele culturii, institutele de învățămînt de ori ce categorie și provoacă factorii puterii la nimicirea totală a focularielor noastre culturale.

Vom aminti de astădată un atac, care deși nu este îndreptat direct în contra noastră a Românilor, dar totuși implicite ne atinge și pe noi foarte de aproape. Este vorba de desființarea Academiei de drepturi din Sibiu. E lucru vechiu și publicul scie, că presa maghiară sub pretestul fals de pan-germanism și dacoromanism de ani și-au concentrat atacurile asupra acestui foculariu de cultură mai înaltă, și prepară necurmat și sistematic opinionea publică pentru desființarea acestui institut. Eram dedăți cu aceste manevre jidovesci și credeam că esagerarea nu va trece peste coloanele diarelor fanatice. Mai târziu însă vocea presei a aflat resunet chiar și în corpul legislativ. Stînga extrema cu patrioți sei patentați s-a facut mai întâi interpretul legal al presei maghiare în dieta ungara. „Stîrpiți acel cuib de vespri, stergeți vatra pan-germanismului și a dacoromanismului și veți face un serviciu mare causei maghiare” — acesta era refrenul unor patrioți esagerați și nechisuiți. La desbaterea bugetului stergerea academiei era obiect obligat de interpellări sau remonstrări. Ministrul instrucției publice apăra acest institut contra violențelor atacuri — și prin aceasta credeam că avem de a face numai cu un vîfor într-un păhar de apă.

Dar *gutta cavat lapidem* — vecinicele atacuri și denunțări din diferite părți, au avut totuși înrînță rea și au fost în stare să modifice părările chiar și în cercurile oficiale. În anul acesta când s-a discutat în comisiune bugetul pe 1884, însuși ministrul de instrucție publică ne-a surprins cu

descoperirea intenționă de a sterge academia de drepturi din Sibiu în anul viitor. — Această declarație n'a luat încă formă unui concluzie dietal, însă tare ne temem că după ce presa maghiară a preparat deja opinionea publică pentru această lovitură, ministrul nu va mai aștepta cu realizarea unei doarîne ce o nutresc atâții patrioți orbiți.

Desființarea Academiei din Sibiu ar fi o lovitură grea nu numai pentru Sasi, dar și pentru Români, cu atât mai grea cu cât eventuala cassare a acestui institut este o jertfă ce se aduce ideii de maghiarisare. Nu rătăciu de stat, ci fanatismul cere acest sacrificiu, căci ideia de stat lesne se poate impăca cu existența unui institut, care a dat atâtă puteri destoinice statului și probe invederale, că corespunde pe deplin misiunii ce o are. Academia juridică din Sibiu a dat în trecut un mare și însemnat contingent de juristi, cari în viață practică au justificat pe deplin asteptările celor ce o au fundat și susținut până acum. Cea mai considerabilă parte a juristilor practici, cari și-au făcut studiile juridice în Sibiu, și reamintesc cu recunoșință meritele acestui institut și nu va putea să întimpine eventuala închidere a Academiei decât cu adâncă părere de rău.

Abstragând dela esențele ideei de stat, așa precum și le explică capetele cele înferbântate — academia din Sibiu, care astăzi este organizată pe baza instrucției universitare și este provăduță cu atributele unei facultăți ce stă sub cîrmuirea și directa controlă a statului, respunde în prima linie unei trebuințe neaperate a statului. Populația săsească și românească din sudostul Transilvaniei are un interes vital la existența acestui institut, fiind că întrânsul se cuafică personalul trebuincios pentru jurisdicție și administrație. Cassânduse Academia, însuși serviciul public ar suferi o daună irreparabilă, pentru că cei mai mulți tineri din aceasta parte a Transilvaniei lipsiți fiind de mijloacele materiale nu vor fi în stare a cerceta universitățile și a se cuaflifica pentru viață publică. Consecuentele firesc se vor arăta mai târziu.

Ori din ce punct de vedere am considera lucrul, cassarea academiei nu va fi altceva decât ignorarea cu desăvârsire a intereselor vitale ale cetățenilor din aceasta parte a țării, și prin urmare ale statului însuși, un sacrificiu adus fanatismului și șovinismului național maghiar.

Credem că bărbații de stat se vor mai socoti înainte de a da acestui institut salutar lovitura de moarte și vor recunoasce, că șovinismul nu este

FOITA.

„Năravurile și Datele Românilor.”

(Descriere de Francezii: A. Beaure și H. Mathorel în opul lor intitulat: „La Roumanie”.)

Traducere de V. S.

(Urmare.)

„Amabila lor ospitalitate îi face să caute și să prevină pe necunoscut. În mai multe ținuturi românești, ei au frumosul obiceiu a pune pe la capul ulițelor vase pline cu apă pentru călătoriul care ar trece din întemplantare pe acolo. Intră în oricare căsuță vei intra: o femeie frumoasă, care torce, îți vine înainte, te salută grăitos în fermecătorul seu limbaj antic. Ea lasă toate la o parte, își dă toate silințele, ca să te primească, cum ar primi o flică o soră pe fratele seu iubit, când se întoarce din deparțare. Fuge la fântână, și după obiceiurile vechi îți oferă apă născută, apă curată, de care nu s-a atins mâna de om. După ce îți ai spălat măniile, ea pune la o parte pânza strălucitoare ca păletioanele de aur (de Flitterchen) care o a facut pentru bărbatul seu iubit. Îți ofere tot ce are mai bun în cora sa, fructele care le păstrase pentru fiul seu care nu e acasă: străinul e trimisul lui Dumnezeu.”

În căsioară aflu idila virgilică și încă sub o formă mai poetică: primirea ospitală a țărănuilui

francez, în cele mai multe ținuturi, dar cu deosebire acolo unde rasele s-au amestecat mai puțin. Eata o schiță despre populația marei oraș, București.

„București, capitala României, se numără deja între cetățile mari ale Europei. După Constantinopol și Pesta, București sunt orașul cel mai populat din sudorient; el însuși se numește pe sine „Parisul Orientului.” Nu de mult poate n'a fost decât o grămadă de orașele, din afară privite foarte pitorești pentru intorsările și corturi strălucitoare din mijlocul tufișurilor de verdeță dar destul de neplăcute înăuntru, sau zidite, traversate de străzi totdeauna infectate umplute conform anotimpurilor sau cu praf sau cu noroiu. Dar multă înfluență populației unei, repedei crescerei a comerciului și bogăției, București se transformă repede în străzi mari, curate și pe de o parte și pe de alta cu hoteluri frumoase, cu locuri foarte romantice, cu parcuri întinse bine grăpite și dăin în centru aparență unei capitale europene, care merită numele de „oraș voios.” Edificii deosebite și căteva ornamente de arhitectură în stil turcesc sau persian își revoacă în memorie vechia domnie a osmanliilor.

„Femeile României sunt grațioase însăși; ori mai puțină modele vechi nationale, cămisuță largă brodată, laibărul deschis (floatant) cretină cu multe culori, între cari predomină roșul și albastrul, cerceii dela urechia și acel din păr; ori au adoptat toaleta modernă, ele te farmecă totdeauna prin ele-

ganță și gustul lor. La avantajele sale esterne, Româna adaugă o inteligență repede, o voioșie comunicativă, un spirit de comunism, cari o fac Parisiana Orientalui. Grațioasele femei din România și nu unde, de o limpede dubioasă a rîului Bucureștilor, au dat nascerea proverbului „Dimboviță apă dulce, cine bea nu se mai duce.”

România propriu disă Valachia, ocupă totdeauna în cărțile care tractează despre România un loc mai larg ca Moldavia; de aci s'ar putea deduce că cele două provincii care s'au unit sunt foarte diferențiate, și totuși moravurile datinile și tradițiunile seamănă între toate. Ce e drept numirea „România” se uzitează mai des pentru a indica provincie mai cunoscută Francezilor, pentru că e mai populată și situată într-o rîul cel mare o supună mai ușor investigațiilor filosofului sau simplului călător. Moldovanul nu se deosebește tare de Românul din România propriu disă; el are același caracter, modifică incăpătă cum se dice prin condițiunile de trai. Eata nuanță de deosebire între cele două capitale. Iași nu samână cu București, nici chiar cu Lyonul cu Parisul! dar Lijonul e oraș francez ca Parisul, și Iași oraș românesc ca București. Mai corect s'ar putea compara cu Marsilia, după tabloul următor:

„Orașul Iași sau Iachi, care ca și Suceava astăzi anexată la Austria, a fost capitala Moldovei, ocupă o poziție mai puțin centrală ca București;

bun sfătitor, când e vorba de temeliele cele tari ale instrucțiunii publice.

Pentru noi desființarea academiei din Sibiu ar fi și o dovedă nouă despre acel trist adevăr, că în Ungaria elementele cele calme și chibzuite și-au pierdut cu totul nădejdea de a mai da directiva în viața de stat.

Revista politică.

Sibiu, 11 Ianuarie 1884.

Scandalurile din dieta Croației au provocat preste așteptare suspendarea ședințelor pre temp nedeterminat. Agitațiunea ne mai pomenită, neurbanitatea și limbajul violent al Starcevicienilor au pus pe gânduri cercurile mai înalte, și ele au aflat cu cale a lăua măsurile cele mai severe.

Tinuta croaților a pus la probă prudența și paciența politișilor din Budapesta. Prin August ei au crezut că e bine ca față cu violențele anticonstituționale se iee refugiu la armata comună. Astfel au introdus regimul militar cu delăturarea organelor legale. Ce va urma acum, cu greu se poate prevedea. Deocamdată înregistrăm cele întâmplări. În ședința de Luni vorbea tocmai deputatul Ivici și anume într-un mod foarte aspru contra Ungariei. El spunea, că nici prin o strictă observare a pactului nu se pot apăra drepturile Croației, pentru că toate partidele conving asupra părerei, că pactul s'a violat. Cățăi ani s'au căte luni, întrebă oratorul, credeti că va mai fi pactul, dacă el în cei 15 ani din urmă a dus poporul la desperare, miserie și serăcie. Pactul nu se mai poate susține și de jure nici nu mai există, pentru că pactul acesta fiind bilateral fu necurmat violat din partea unui compasciscent. Deci nu ne rămâne alta decât să ne plângem la treptele tronului și să-i împlorăm puternicul scut. Regele este în stat un factor constituițional, deci nu este un lucru neconstituțional dacă vom trimite adresa lui Vojnovici. Oratorul critică apoi activitatea deputaților croați în dieta comună și procederea guvernului comun față cu Croația, cu privire la comerț, industrie și comunicări.

Oratorul fu întrerupt prin o viuă mișcare ce o produse intrarea banului în dietă. Banul făcând un compliment presidiului dietal și predă rescriptul reg. prea înalt, care se cetă din partea notariului Popovi. O tacere adâncă a însoțit cetirea rescriptului, prin care Dieta Croației se închide până la altă disposiție ulterioară. — Banul declară în numele Majestății Sale ședințele dietei croate prorogate pe temp nehotărăit.

După aceasta se suspendă ședința pe temp scurt apoi se cetă și autentică protocolul.

Ivici: Așa dară suntem gata? Când îmi voi putea continua discursul?

Presidiul: Inchid ședința și mi iau diua bună dela dvoastră — poate pentru totdeauna!

Dintre partidele dietei numai „partidul național“ a mai fiut după disolvarea dietei o conferință cu puțini membrii. S'a făcut propunerea, ca partida să se declare disolvată și se-și publice testamentul seu politic. În decursul desbatării a isbutit părerea, că acest pas extrem este cu atât mai puțin recomandabil cu cât principiile legalității mai curenț sau mai târziu tot trebuie să învingă, că partida trebuie să continue lupta pentru aceste principii.

Însă fertilitatea pământului seu, vecinătatea Prutului și a Rusiei, căreia ii servesc de deposit, situația sa pe drumul cel mare comercial, care unesc marele Baltică cu marea Neagră, sunt causele numeroasei sale populații; ca și Bucurescii el a devenit o cetate înfloritoare, deși unirea ambelor principiate românescă într-un singur stat l'a lipsit de titlul său de capitală. Zidit pe colinele din urmă espuse soarelui de meadădi, adăpat de micul riu Bachlui, care șerpuesc în mijlocul umbrelor, Iași se prezintă în un aspect destul de grandios, aspect a cărui frumusețe crește prin frumoasele quartiere din lăuntrul cetății. Populația, în care Jidovii, Armenii, Rușii, Tiganii, Tartari și Secuii sunt destul de numerosi, are deja o fizionomie semiorientală; și se pare că te află sub soarele Asiei. (Elisee Reclus).

Câteva parisiene au purtat cu ocazia unei unor soarele costumul grăios și național al femeilor române, costum, care sămăna așa de mult celui al Italienilor. Structura corporală a acestor femei săravene și grăioase se nimeresc de minune cu stofele multicolore; părul lor abundant poartă diametru de petri scumpe tot așa de bine ca și (la parurea de seguins) urechile cerceii; baltoanele mari de lână lasă să se vadă picioarele de o eleganță perfectă, ca și mâna albă ca cașul. La femeiea dela țeară, și la cea dela oraș, află aceeași nobilă în trăuri, cari dau feții lor o expresiune impunătoare, și

pie, în jos prin combaterea esceselor șovinistice, în sus prin afirmarea pretensiunilor stipulate în propunerea comisiunii de 11 și în proiectul de adresă al majoritatii.

Oficiosul „Nemzet“ scrie despre întâmplările din Croația, că pe croați nu-i mai stăpânesc mintea luminată, dar nici patima politică, ci amerințările și atacurile personale. Ultraistii de acolo nu se mai restrință la terorisarea masselor și la sugrămarea libertății politice, ci ei nimicesc pacea socială și voesc a-și consolida domnia lor prin turburarea elementelor pacifice și prin periclitarea siguranții publice. În fața acestor apărări dispare cu totul speranța pentru guvernul croat de a pute susține cu ajutorul dietei și cu mijloacele ordinare liniște și ordinea în țară. Deci să nu ne prindă mirarea dacă audim că în Agram sunt de lipsă și se și intenționează măsuri extraordinaire. Dintralte — încheie „Nemzet“ — cele ce sau întâmpină până acum acolo nu sunt un reu ci numai invățătură pentru Croați și o chiarificare pentru străinătate. Amândouă au fost de lipsă. Acum însă trebuie să se pună un capăt.

Din taptele amintite mai sus Croația se pare a fi earășă în ajunul unor crize interne. Cel puțin unele semne arătă învederat, că bărbații dela cărmă se tem de noile complicații în Croația.

Din Viena se scrie, că al doilea regiment de Uani „Prințipele Schwarzenberg“ din garnizoana de acolo, a primit încă de Vineri ordin să fie gata de plecare. Un asemenea ordin să dice că li s'a dat și unor trupe din corpul 3 de armată (Stiria, Carintia, Craina și Litoral). Unde se vor dirigea? aceasta nu este cunoscută trupelor. Multă le aduc în combinație cu lucrurile ce se petrec în Croația.

Ministrul de externe al Rusiei dl Giers după ce a petrecut două zile în Viena, s'a dus către casă. Petrecerei acestui diplomăt în capitala monarhiei, i se atribue însemnatate politică. Domnul Giers mai întâi a dat roată prin Berlin-Friedrichsruhe, și apoi a venit la Viena. Cele ce s'au făcut la Viena au fost statorite cu dl de Bismarck și numai după aceea au fost comunicate și dlui Kálmoky.

Așa se scrie prin diare și fiindcă se scrie, să poate se fie și așa, căci astăzi soarta Europei o conduce oraclul din Friedrichsruhe.

Despre călătoria din cestiune în special diarul „Allgemeine Zeitung“ din München scrie că dl Giers, a fost în Viena în misiune diplomatică. Chemarea lui era complanarea diferențelor dintre Rusia și Austra-Ungaria în ce privește regularea Orientului conform tractatului din Berlin.

Ca refrenul modern să nu lipsească nici aici la sfârșitul articlului se dice, că aceste înțelegeri au de scop conservarea păcei europene.

În țara turbărilor și a revoluțiilor, în Spania cea catolică era a isbucnit o criză ministerială. Conservativii au ajuns din nou la putere și prin aceasta să a dat din nou material Carlistilor de și reincepe cu mai mare rîvnă unelurile pentru subminarea dinastiei actuale.

Europa urmărește cu mare îngrijire mișcarea revoluționară din Spania, căci acolo surprinderile nu se țin de domeniul raritaților.

Ca să fim consecvenți în enararea de lucruri omogene din Spania sărim dintr-o la Bulgaria, căci

si aici dăm de criză ministerială, ceia ce nu face nimăriu durere de cap.

Cu mult mai critic stau lucrurile în Rusia. Nihilismul își arată earășii hidroasa față, și lumea scie de ce e capabilă aceasta hidră a societății rusești. Cruda asasinare a șefului dela poliția secretă întâmplată în dilele trecute a pus în mișcare cercurile mai înalte, și s'au luat măsuri extraordinare pentru sugrămarea răului. Acestea le scim din rostul țarului Alecsandru al III, care în cuvântarea sa de anul nou în ce privește afacerile interne a spus că s'au luat măsuri energice pentru liniscea publică.

Cu privire la acest obiect „Romanul“ împrumută după Germania următoarele:

„Poliția din Petersburg a fost împărțită în dilele acestea, iar drepturile șefului poliției au fost sporite într-un chip însemnat. Șeful poliției din Petersburg are dreptul a interdicte nu numai întruniri poporale, ci și societăți private, adunări comerciale și industriale, precum și sederea în capitală a vre-unei persoane care i-ar părea bănuite din vre-o cauză oarecare. Guvernatorii generali au dreptul din propria lor inițiativă și fără nici o respondere de a aresta persoane care le vor părea bănuite politice. Dacă vor exista dovezi, care se arată că bănuiala nu este neîntemeiată, apoi autoritățile locale au dreptul deplin să execute în inchisoare în termen de 24 ore pe cei condamnați de tribunalele de resboiu. Perchizițiile domiciliare se pot face la ori ce vreme și pretutindeni, afară de castelele imperiale, și ori ce avere privată poate fi secuierată. Autoritățile polițienești și ale gendarmeriei de prin împregiurimi pot aresta ori ce persoană, pe o simplă bănuială numai să relateze și mai târziu guvernatorului despre acest cas. Autoritățile au dreptul, dacă cred că e de trebuință depărtarea unei persoane private, să o expedeze în Siberia și tocmai apoi să raporteze ministrului de interne despre această măsură administrativă.“

Fiindcă am accentuat tot lucruri anormale, ca să completăm tristul tablou, vom aminti și despre cearta religioasă dintre poarta otomană și patriarhul grecesc. De vre-o doi ani începend poarta otomană a început a cassa drepturile bisericiei ortodoxe căstigate din timpurile vechi. Începutul l'a făcut cu patriarhul armenesc, care protestând contra răpirei drepturilor bisericiei sale, a demisionat. Asemenea a făcut înaintea crăciunului și patriarhul grecesc, căci pe Santele sărbători credincioșii bisericiei noastre faptice au fost fără capi bisericesci.

Cestiunea religioasă din Constantinopol foarte ușor poate pune pe tapet cestiunea Orientului. Se pare că poarta otomană caută cu luminarea crisele.

Astfel stau lucrurile: în Croația revoluția e în eruptere, în Ungaria alte necazuri, de cari nu mai vorbim; în Cislaitania certe peste certă, în Spania revoluție formală, în Rusia doamne ferește, în Turcia tot lucrurile cele vechi, și în asemenea împrejurări cine se va îndoi de durabilitatea păcei mult predicate.

Corespondențe particulare ale „Telegrafului Roman“.

Brașov în diua de Bobotează, 1884. Domnule Redactor! Încantat de ceremonia bisericăescă, ce a avut loc astăzi la biserică sântului Nicolae de aici

Ici colea întâlnesci printre comercianți căte un om cu barba rasă cu mustață deasă groasă, cu un costum celui al Paricarilor, acesta e un suvenir despre domnia Fanarioșilor, Greci însărcinați de Poartă să facă pe România să simță jugul sclaviei. Acest soiu de oameni se aflau până la un timp în număr însemnat în armata română, de un timp încoace s'au mai impuținat.

Viața e liberă în mijlocul acestui popor tinere în parte nu ca la noi sub o protecție prea des suprimate, ci pentru că fiecare face aceea ce vrea și nu vrea decât numai ceea ce convine ori cui. Se-i dică cineva Românlui că e fără greseli, însuși ar începe să ridă; României iar plăcea să numiască pe supușii sei „voluntare“ precum iar numi o Franceză spiritualistă „scumpii mei supuși (de fants); în România te duci, cugeti, vorbesci, scriji, și faci, (ca să o spunem franc), ceea ce se pare că-i perduți cu totul în Francia. Ti se pare că te află spre marea ta mirare, în o țeară, unde dai peste o activitate neobosită ca a statelor unite cu productivitatea lor, cu extensiunea țărilor lor libere, comerciul lor e împreunat în unele momente cu pericule: spiritul latin înse și nu cel sacson, care inspiră rasa românească, și cuvântul leu nu formează baza limbei ca în New-York dollar.

(Va urma).

din Scheiu, apuc condejul în mână pentru a înregistra unele detalii despre decursul aceleia. După un interval de vre-o 6—7 ani abia astăzi vedem apreția după merit această sărbătoare. Meritul se poate atribui mai mult noului paroch al nostru Părintelui V. Voina, care a scut să d-e numitei sărbători un nimbus religios cu atât mai pătrundător, căci oamenii dedă cu obiceiul anilor trecuți, nici nu se așteptau la o solemnitate ca aceasta. Voi releva deci în scurte cuvinte momentele mai însemnante din decurgerea desfășurării ceremoniei bisericesci.

La cererea părintelui Voina comanda militară de aici, a oferit musica pentru ceremoniile rituale împreună cu sănătarea apei; iar la notificarea părintelui protopresbiter I. Petric să conces tuturor soldaților români de aici, ca să meargă la biserică. În urmarea acestei dispoziții toți soldații români atât infanteriști cât și artilieriști au fost conduși la biserică de dl locotenent M. Bârsan Compania armată, menită pentru a da salvele ceremoniale a fost comandată de căpitanul Zwianovici (de conf. gr. orient.) Aci observ că și această companie a fost compusă tot din români. Părea că își e fală, când priveai la acele 2 grupe de românași postați în fața podului, pe care se săvârsește slujba religioasă, unii stând cu o privire plină de religiositate, iar ceilalți cu o față marțială plină de tainică și curiozitate. Trei salve de pușcături s-au dat în decursul servitului dumnezeesc; una la cântarea „Mare este Doamne și minunate sunt lucrurile tale...”, a doua la rugăciunea „Să acuma trimit darul prea săntului și de viață făcătorului tău Duh...”, iar a treia când s-a cântat „În Iordan botezându-te tu Doamne...”

După fiecare detunătură se prezintă arma, în care timp musica intonă o strofa din imnul imperatului, iar apoi în curtea bisericii se mai sloboadă câteva piulite. După ultima detunătură soldații au îngrenunchiat la rugăciune, iar Părintele Protopresb. i-a stropit cu apă sfântă; după ce s-a botezat apoi tot poporul s-a ocolit biserica și cu aceasta s-a încheiat ceremonia, care a produs în tot publicul atât român cât și strin o impresiune dintre cele mai insuflaretoare. *)

G.

Gusteriță, 8/20 Ianuarie 1884. Binevoiți a da loc acestor șiruri în coloanele prețuitului dñar ce redigăți.

Scoala poporala are să fie totul, a dñs un bărbat de bun renume. Si despre aceasta nu se mai poate întinde niminea. Scoala poporala are să ne dñe tot felul de bărbați, cari fie-care la rândul seu și la înălțimea sa fiind neconitenit să facă lucru pentru prosperarea și înaintarea în cultură a poporului din a cărui sinău este.

Binefacerile culturii s-au simțit încă din întunecoasa vechime și cei cari le au simțit nici că au întârdiat de a o îmbrățișa cu cea mai mare căldură. Veacul în care trăim este veacul civilizației, al culturii și al libertății. Este constatat, că viitorul unui popor aternă delă cultura ce o are.

Conscie de acest adevăr, aleargă dar astăzi popoarele Europei către cultură, cu puterea aburului și cu înălțimea fulgerului, pre carele iștețimea minții omenesci, la prisecă în sîrma odinoară întrebuintată numai pentru nisice lucruri cu totului tot secundare.

Dacă vom consulta cât de cât statisticile și literaturile diverselor popoare ne vom convinge predepin despre cele afirmate aici.

Poporul român, care și el formează o zăla în lanțul de aur al popoarelor din acest continent, având odată dreptul de existență, are și dreptul la cultură. El a înaintat înaintea și va înainta neîncetat în aceasta direcție.

Cumă și poporul român e însetat după cultură s-a putut convinge fiecine.

Și acest popor, acest pămînt fertil, va da roade cu atât mai bune și mai prețioase — cu cât va fi supus unei îngrijiri mai mari, mai raționale, și cu cât va fi tratat mai după legile firescii. Numai cu astfel de fructe vom putea sta în fața curențului culturii de aici. Si să numai creă nimenea, că ajungerea aceluia scop este cu neputință, până când pămîntul acela este înzestrat cu calitățile cele mai esențiale, calități pre care și străinii cei nepreocupăți recunosc, — ba afirmă cu toată puterea cuvenitului, că fiind calitățile acestui popor cultivate până la cel mai înalt grad, e vrednică să sta în fruntea culturii spirituale a toată omenimii.

Scoala și numai scoala poporala este locul, unde trebuie să se pună baza culturii, a aceluia bun neprețuibil. Ea are chiomarea de a promova și de a excita cu tot prețul indemnul pentru cultură.

Ne simțim tare satisfăcuți, când ne convingem că semănța împrășciată de pe catedrele noastre scolare, a ajuns în pămînt fructifer.

*) Gratulăm Părintelui Voina pentru nimbul ce scie se dea servitului dumnezeesc.

Red.

Nu putem decât să ne bucurăm, când vedem, că junimea noastră studioasă abia eșită în viață practică în cunoștință de cauza sănătății, și lucră în viața Domnului.

Duminică seara în 8 ale acestei luni, am avut fericirea a lua parte la o reprezentare teatrală care avea loc în comuna româno-săsească Gusteriță. O reprezentare în care dl invățător de acolo: Necșa, cu elevii din scoala de repetiție au reprezentat piesa vestitului nostru literat V. Alecsandri intitulată „Cinel Cinel“.

Reușita numitei reprezentări a fost peste asceptare. La aceasta firescă au contribuit mai multe: o sală destul de spațioasă, o bină cu toate ale ei care prin satele noastre doar nici că se putea mai buna. În cea mai mare parte a contribuit însă personajul, care a reprezentat aceea piesă; în specia dl invățător prin interesul, zelul, energia și perseveranța ce a dovedit și bunii sei elevi resp. elevi prin ascultarea cu care au întempiat pre dl lor invățător întru realizarea frumoasei idei.

De a dragul să fi privit la tinerele țărăncuțe îmbrăcate românesc, cum prin o tactică corespunzătoare își juca care de care mai bine rolul.

Cât de bine au scut să dea ele expresiune, că nu e deosebire între Muntean și Moldovean — cela român, cesta român și prin urmare una trebue să fie ei; dar și aceia, că pe fetele de boer nu trebue să le geneze a se îmbrăca în portul românesc eredit dela moșii dela strămoșii și a petrece cu țărăni aceia atât de nobili în simțeminte.

O mare bucurie și multămire puteai să fi în fețele părinților, care nu se mai puteau sătura de a privi tinerele lor odrasle dovedind aceea ce a putut face scoala din ele. Din peptul fiecărui părinte puteai audă căte un oftat însoțit de cuvinte: „No vezi, apoi să nu dai copii la scoala?“

Dacă ai fi aruncat un ac și nu cadea la pămînt atâtă public era chiar și din giur.

Nu puțin interes au arătat și confrății săsi, pentru a vedea cu ochii ce a putut face scoala română cu modeștele ei puteri doar la a doauă încercare. Timpul a trecut foarte iute și fiecare din cei de față a rămas încantat.

După finea actului al treilea a urmat petrecere cu dans. Venitul curat ni se pare a fost destinat spre scopuri scolare.

Numai câteva cuvinte încă și voi termină.

Numitul invățător, a dovedit, că și el trăiesc în veacul al 19-lea și că interesele omului trebuesc îndreptate.

El a scut să arete poporului, că el (poporul) mai are o scoală foarte însemnată — teatrul, fără de care se poate dîce aproape că nu are scoală. A dat dovada vie desigură aceea ce poate cineva numai să voiască. Neajunsurile, cu care e împreună o carieră atât de spinoasă, dar onoșnică, se vede nău fost în stare să contrabaleze voința lui cea firmă în o direcție nobilă.

Inainte! înainte! vom dice dară fraților invățători, cu pași bine cumpănați către idealul perfectiunii, având deviza: apostolii adevărului, ai moralității și respânditorii luminei.

Fie, ca cât mai des, poporul nostru muncitor, prin tinerele lui odrasle, să fie distras prin asemenea și alte plăceri și cu deosebire în noaptele cele lungi de earnă. De dorit este însă, ca să se aleagă piesele cele mai adecvate pentru copii, — ba cari sunt anume alcătuite pentru ei.

Ce influență binefăcătoare pot avea astfel de producții asupra omenimii, nu se poate aprecia din destul.

Unul dintre cei de față.

Brașov, 7 Ianuarie 1884. Dle Redactor! Eri seara Societatea de lectură a studenților români din loc, a ținut ședință să publică după obiceiul de până acum. Publicul brașovean a manifestat și de astăzi un interes deosebit pentru junimea studioasă. Deși începutul seratei era anunțat pe 7 oare, totuși de pe la 6 a început să aduna lumea în frumoasa și spatioasă sală a gimnaziului nostru așteptând cu nerăbdare începutul ședinței. Punctualitatea aceasta care, până mai de curând nu se prea observa, a făcut o surpriză placută asupra mea. Se vede — mi-am ținut în minte, — că publicul brașovean progresează pe di ce merge (poate se fie aceasta una dintre bunele urmări a intrurilor literare despre care cu altă ocazie). La 7 oare fiind sala plină de un public ales și numeros, președintele societății de lectură, Andrei Bârsan prof. deschide ședința printr-un discurs scurt dar pătrundător, în care accentuează că deosebire împregiurarea, că junimea studioasă se produce de astăzi și cu musica instrumentală, ceea ce până acum n'a fost, arată în câteva cuvinte, de ce însemnatate e musica și face apel la părinți, ca să dea copiilor lor prilegiu să se ocupe

încă de mici cu musica instrumentală, ca în chipul acesta modestul început cu orchestra să se poată continua și în viitor. Apelul a fost nimerit; întrucât a fost el simțit de părinții copiilor, se va vedea. Numărul mai mare sau mai mic al membrilor orchestrei studenților români va fi barometrul, după care se va putea afirma fără eroare, dacă semănța aruncată de dl Bârsan a căzut pe pămînt bun, sau strop. Noi încă cunoacem publicul brașovean, ne magulum cu speranță, că a căzut pe pămînt bun roditor! Viitorul va proba.

După acest discurs bine rostit, conform programului orchestra constătoare din cățiva studenți executa cu precisiune valsul de L. Viest dedicat „României iunie“. Silințele tinerilor au aflat satisfacția dorită în aplausele publicului. După acest vals cetei D. George G. Teclu studiu său istoric intitulat: „Stăruința Românilor în Dacia lui Traian.“

Densul compară părările diferenților scriitori străini și de ai noștri, arătând întrucât au și nău drept: aduse câteva argumente palpabile, prin care au demonstrat, că nu se poate trage nici decum la indoială continuitatea românilor în Dacia lui Traian. Tema a fost binișor lucrată și dovedesce un autor zeles, diligent.

Punctul al 4-lea din program: „Rămas bun codrului“ de F. Mendelssohn — Bartholdy, lă executa corul societății sub dirigere D. Panteleimon Dimă destul de corect și frumos. După aceasta urmă în locul punctului 5, punctul 8 din program. D. Petru Barbu a descris destul de frumos obiceiurile poporale la serbătorile Crăciunului din jurul Lugojului prin reproducerea cătorva colinde obiceiuite, densul a știut distrage publicul ascultător. Din această descriere s-a putut convinge ori și cine, că de frumoase sunt datinile dela strămoși pe lângă cele strene, cari încep să incube în mare parte la inteligența noastră prin unele locuri.

Corul de bărbați „Bucurii nevinovate“ de Spotu a fost executa de același cor, sub dirigere Domnului Dimă cu mult tact și frumos. Laudă dirigențului care a instruit, și corului care a cântat!

Punctul 7 din program: „Suveniri din Mehadia“ solo de flaută, cântată de D. Petru Barbu și acompaniat de orchestra, a fost cel mai nimerit. Publicul brașovean și el merită laudă, prin neîntreruptele aplause au probat, că mai mult preț pune pre o doină românească decât pe vre-o altă piesă strină. D. Barbu a cântat foarte frumos și spre multămirea publicului a trebuit să repete încă odată.

Nu mai puțin potrivită a fost declamația de George Bogdan și Lazar Teodor „Papinian și Vespasian“ de Iacob Negruzi. Declamatorii au scut interpretat destul de bine cuprinsul poeziei și unul și celalalt merită toată laudă pentru silința ce și o au dat la invățarea declamației. Gestica laținăa puțină, dar bine aplicată, schimbarea potrivită a tonului și peste tot buna accentuare a declamatorilor a secerat aplausele publicului.

Punctul din urmă „Bayona“ mars executa de orchestra societății deși cam cunoscut totuș a produs un efect bun. La finea seratei D. Dir. Stefan Iosif în câteva cuvinte alese multămîndu cătorului societății, membrilor acesteia pentru progresul făcut și publicului pentru zelul și deosebitul interes pentru junimea studioasă.

În genere dñs programul seratei literare a fost aranjat cu gust. Publicul ascultător au părăsit deplin multămînd sala gimnasiului nostru, de sigurie care cu dorință de a li se procura astfel de momente plăcute că de des.

Cu acest prilegiu societatea de lectură a studenților români din loc a dat probe despre progresul, ce lă facut până acum. Membrii ei, în frunte cu demnul lor președinte, se cultivă pe toate terenurile, semne că din acaste mlădițe vor fi cândva nesce pomi roditori ai națiunii și bisericiei noastre! Așa se fie!

V. S.

O conferință în favoarea României.

Înălțată în Bradford (Engtitera).

D. James Samuelson, cunoscutul autor al lucrării: România, trecutul și prezentele ei, a ținut în dilele acesta la institutul mecanic din Bradford o conferință asupra României. Asistența era din cele mai numeroase.

Dăm aci după „The Liverpool Mercury“ din 16 Ianuarie, resumatul acestei conferințe:

D. Samuelson, în cursul conferinței sale, a făcut în puține cuvinte istoricul desvoltării României din timpurile cele mai depărtate, până la incoronarea actualului rege în 1881, amintind evenimentele, prin care fostele principate ale Moldovei și Mun-

tenie au trecut prin diferite timpuri. El verbi despre bravura Românilor în timpul răboiului rus-turc, care a fost urmat de tratatul din San-Stefano. Cea mai mare parte a discursului d-lui Samuelson a avut de obiect însă condițiunea actuală a regatului, pe care la descrie după date geografice și topografice, insistând asupra intinderii sale precum și a numeroaselor sale instituții, făcând și o descripție a capitalei și a locuitorilor ei, a diferitelor clase ce compun societatea română. Vorbi apoi de constituție, care seamănă cu aceea a Franției, cu deosebire că în România domnește un Rege în locul unui President. Vorbea de legile penale și instituțiunile criminale ale țării, s-a ocupat cu emanciparea țărănilor, care s-a întemplat în 1864. În această epocă peste 40,000 oameni au fost liberați dintr-o stare care seamănă cu aceea a sclaviei și devenire proprietari liberi pe nisice pământuri în întindere mijlocie de vreo cinci-sese ectare. În schimbul pământului ce li s-a dat, proprietarii primă o compensație dela Stat, care s-a plătit în timp de 15 ani. Conferențiarul a atras luarea aminte a auditorului său asupra condițiunii actuale a țărănilor și a făcut oare care comparații cu starea micilor proprietari din Anglia și Irlanda. Cea din urmă parte a discursului domnului Samuelson a avut de obiect societatea mai înaltă din România. El a făcut oare-care destăinuiri asupra relațiunilor ce a avut cu unii din oamenii cei mai însemnați ai țării și descrie cu deamănuțul visita ce făcu la curte în urma unei invitații ce primi dela Regele. Întrevederea ce a avut cu Regele și Regina a avut o strânsă legătură cu afaceri de un interes public. Cu această ocasiune Regina ia arătat mai multe modele din țesuturile de casă ale țărănilor, precum și câteva costume naționale, care sunt purtate acum de doamne din cea mai înaltă societate. Conferențiarul a arătat numeroase ilustrații, consistând în cea mai mare parte din fotografii de ale locuitorilor.

„A arătat apoi mai multe lucruri făcute de țărănci români, supt priveghierea Reginei. Aceste țesuturi vor fi duse apoi la Liverpool, pentru a fi expuse și acolo. Materialul ca și lucrarea sunt opera țărăncelor.

„La sfârșitul conferenței, Dr. Fraser, președintele institutului, a exprimat mulțamirile sale d-lui Samuelson, care a fost aplaudat în modul cel mai călduros.“

Varietăți.

* (Carneval). Balul de Marti seara al Reuniunii femeilor române din Sibiu a reeșit prete toată astăptarea bine. Tot ce are Sibiul mai ales a fost în balul acesta, pe care rar l' va pute ajunge în frumșete și eleganță alt bal în Sibiu. Lamura inteligenței române și streine din Sibiu s'a întîlnit la această ocasiune în sala dela „Imperatul Roman“, frumștea și eleganța a dat mână cu vioiciunea și la sunetul musicii capelei de aici, s'a desvoltat o petrecere animata, rară în orășelul nostru.

Reuniunea femeilor române din Sibiu se poate felicita pentru succesele materiale și morale ale balului seu. Mărețul scop urmărit de reuniune va înflori, căci vitalitatea reuniunii se manifestează cu mult efect pe toate terenele.

Cu detaiurile balului nu ne ocupăm lăsând loc diarelor belestrice. Venitul brut până eri după cum suntem informați a fost 587 fl. 50 cr. v. a.

Insemnatatea ce se dă balului Reuniunii femeilor române din Sibiu din partea străinilor, ne servesc spre mândrie, și aceasta o înregistrăm ca succese, de care ne felicităm și pre noi, și și pe damele noastre.

Nr. 342

[644] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III Galatiu, lângă bătrânul și neputinciosul paroch Iosif Pop, se scrie prin aceasta concurs în înțelesul ordinației venerabilului consistoriu archidiocesan din 13 Decembrie Nr. 4313 B. a. c. cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu aceasta stațiune de capelan sunt jumătate din toate venitele parochiale de peste an.

Doritorii de a se aplica la această stațiune de capelan au de ași subscrive suplicele instruite cu documentele prescrise de legile în vigoare sub-

semnatului oficiu protopresbiteral susținut.

Făgăraș, 18 Decembrie 1883.
Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțegere cu comitetul parochial.

Petru Popescu,
protopresbiter.

Nr. 506.

[647] 1-3

EDICT.

Ioan Ienciu din Nocrichiu protopresbiteral Agniti, care după o convețuire scurtă de 7 ani a părăsit pe legiuța lui soție Ana Ilie dela Gljasa superioară dispărind în lume fără a se sci locul ubicării lui, — în sensul părintescii incuviințări consistoriale se provoacă prin aceasta ca în termen de 3 luni dela publicarea acestui Edict să se infițezează înaintea subscrizorii for matrimoniale, căci la dincontră se va pertracta și decide

procesul intentat de nevasta lui susținută și în absență lui.

Nocrichiu în 15 Decembrie 1883.
Scaunul pptrial. gr. or. al Agniti ca for matrimonial de I instanță.

Gregoriu Maier,
admstr. pptrial.

La subscrizor se află de vîndere

rachiul de drojdii și
de prune
în calitatea cea mai fină.

Tot odată se primesc

drojdile de vin și prunele
spre a le ferbe întru rachiul.

Condițiile mai de aproape la

[647] 2-3 Carl Borger,

Sibiu, strada Gușteriei Nr. 16.

valori și căutând cupoanele, numerile, serile și alte particularități asemănându-le cu registrele.

* (Frică, nu glumă.) Din părțile bihorene oare-cine și descrie următoarea pătenie: Se știe căt de placut este lupilor muntele Samló, și cum călătorii în acele ținuturi adesea dau față cu denești. În ziua 2-a a lunei curente având trebi într-o comună din acel ținut, am plecat pedestru învelit în bundă și înarmat cu un revolver. Când inserase binișor am plecat spre casă. Abia făcusem cam 300 pași la câmp, când audii în dererul meu neaua (ometul) părând. Întorcându-mi privirea îndărăt, văd o figură de animal cu patru picioare grăbind către mine. Åsta e lup, îmi disesi eu. Mă învelui îndată în bundă și mă culcai în nea acceptând în desperare urmările. Lupul mă ajunge, începe a mirosi bunda. Sudori de moarte mă apucără, nici pentru o lume întreagă nu aș fi dat semn de viață. Lupul se satură de miroș, dar o amar de mine! în loc să și continue calea mai departe, el se culcă peste mine, aşezându-și capul său pe al meu, în loc de perină. Sâangele începând să mi se închegă în vine. Nu știu nimic, nu vedeam nimic. Această panică situată dură câteva minute; după decurgerea lor lupul se ridică, plecă dela mine și me lăsă cu viață. Acum me prinsă curiositatea, să sciu dusușa departe, ori să stă în apropierea mea? Ridic nițel capul. Lupul e largă mine, îmi amiroasă bunda de nou, eară mă aripesc, până când eu credem că se socotesc, din care parte a corpului să înceapă a mă sfârșita. Frica mea se potențase la un grad nedescrivibil. Lupul eară plecă dela mine. Acum îmi pică în minte că am revolverul încărcat în busunar, intinse mâna îngrijită de frică până la buzunar, prinsei revolverul, încordai cocșul și acum încuragiat, scot capul de sub bundă, văd pe inimicul meu la o distanță de căță și pași vigilând asupra mea. Trag, inimicul meu începe să tăvăli înaintea picioarelor mele, după aceea ramane intins, fără miscare. Acum incep eu a veghiu asupra lui cu revolverul în mâna și preparat ca, îndată ce va mai da semne de viață se-i mai trag un glonț. Văzând înse că el nu se mai miscă, aprind un chibrit ca să cunosc bine pe inimicul meu. În mâna stângă țin lemnul ardător, care-mi luminează, în dreapta revolverul. Ce se vedea? Inimicul meu nu era lup, ci fidul meu câne, care venise în urma mea să me asocieze și scutească. Sărmantul câne, pentru credință și îngrăirea sa — și-a pierdut viață.

„Luminătorul.“

Mai nou.

Oficiul „Nemzet“ scrie în Nr. său de ieri, că din călătoria ministrului-președintelui Tisza la Viena pot urma rezoluții ponderoase în toate cestuiurile și afacerile politice, cari privesc ţara. Alegerile reprezentanților dietali se vor face în anul acesta în luna lui Maiu. Scirea aceasta a lui „Nemzet“ a produs senzație mare în casa reprezentanților.

În cercul Bogăei fă ales alătării cu unanimitate de deputat dietal fostul vice-comite Simionescu. Contra-candidatura lui Babeș fă revocată din respect față de persoana lui Simionescu. Insuflețirea e mare.

Loterie.

Mercuri din 23 Ianuarie 1884.

Sibiu: 20 59 22 81 74

Bursa de Viena și Pesta.

Din 22 Ianuarie n. 1884.

	Viena B-pestă	
Galbin...	5.71	5.69
Napoleon...	9.61	9.59
London (pe poliță de trei luni)	121.15	121.15

la subscrizor se află de vîndere

rachiul de drojdii și
de prune
în calitatea cea mai fină.

Tot odată se primesc

drojdile de vin și prunele
spre a le ferbe întru rachiul.

Condițiile mai de aproape la

[647] 2-3 Carl Borger,

Sibiu, strada Gușteriei Nr. 16.

MORBURI SECRETE

le vindec pe baza experiențelor celor mai nouă scientific, chiar și în casurile cele mai desenate, fără de con-

turbare în ocupăriune. Deasemenea și urmă-

riile cele mai rele ale păcatelor secrete

din tinerețe (onania), destrucția ner-

vilor și impotență. Discreție cat se

poate de mare. Ne rogăm pentru raport

detaiat despre morb.

[645] 2-4

Dr. Bella,

membru la societăți scientifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARIS.